

Czternastu sędziów o klauzuli sumienia lekarzy

Trybunał Konstytucyjny w 14-osobowym składzie pod przewodnictwem Andrzeja Rzeplińskiego rozpoznał na rozprawie (7 października 2015 r.) wniosek Naczelnej Rady Lekarskiej o zbadanie zgodności ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry z 2014 r. w części dotyczącej ograniczeń klauzuli sumienia.

Wnioskodawca wskazał na zapisy w zakresie:

- w jakim nakłada na lekarza obowiązek wykonania niezgodnego z jego sumieniem świadczenia zdrowotnego, pomimo że zwłoka w udzieleniu tego świadczenia nie spowodowała by niebezpieczeństwa utraty życia, ciężkiego uszkodzenia ciała lub ciężkiego rozstroju zdrowia,
- w jakim nakłada na lekarza obowiązek wykonania niezgodnych z jego sumieniem świadczeń zdrowotnych, niebędących świadczeniami leczniczymi (służącymi zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu i poprawie zdrowia),
- obowiązku wskazania realnych możliwości uzyskania tego świadczenia u innego lekarza lub w podmiocie leczniczym przez to, że nakłada na lekarza powstrzymującego się od wykonania świadczeń zdrowotnych niezgodnych z jego sumieniem ciężar zagwarantowania uzyskania tych świadczeń u innego lekarza lub w podmiocie leczniczym, co czyni iluzorycznym prawo do wolności sumienia,
- w jakim zobowiązuje lekarza wykonującego zawód na podstawie stosunku pracy lub w ramach służby korzystającego z prawa do odmowy wykonania świadczenia zdrowotnego niezgodnego z sumieniem do uprzedniego powiadomienia na piśmie przełożonego,
- w jakim zobowiązuje lekarza korzystającego z prawa do odmowy wykonania świadczenia zdrowotnego niezgodnego z sumieniem do uzasadnienia i odnotowania tego faktu w dokumentacji medycznej.

Sąd Konstytucyjny niejednogłośnie orzekł, co następuje:

1. Artykuł 39, zdanie pierwsze w związku z art. 30 ustawy z 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry (Dz. U. z 2015 r. poz. 464) w zakresie, w jakim nakłada na lekarza obowiązek wykonania niezgodnego z jego sumieniem świadczenia zdrowotnego w „innych przypadkach niecierpiących zwłoki”, jest niezgodny z zasadą prawidłowej legislacji wywodzoną z art. 2 konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i art. 53 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 konstytucji.

2. Artykuł 39, zdanie pierwsze ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim nakłada na lekarza powstrzymującego się od wykonania świadczenia zdrowotnego niezgodnego z jego sumieniem obowiązek wskazania realnych możliwości uzyskania takiego świadczenia u innego lekarza lub w innym podmiocie leczniczym, jest niezgodny z art. 53 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 konstytucji.
3. Artykuł 39, zdanie drugie ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim zobowiązuje lekarza, wykonującego zawód na podstawie stosunku pracy lub w ramach służby, korzystającego z prawa do odmowy wykonania świadczenia zdrowotnego niezgodnego z jego sumieniem do uprzedniego powiadomienia na piśmie przełożonego:
  - a) jest zgodny z art. 53 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 konstytucji,

- b) nie jest niezgodny z art. 53 ust. 7 konstytucji.

4. Artykuł 39 zdanie pierwsze ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim zobowiązuje lekarza korzystającego z prawa do odmowy wykonania świadczenia zdrowotnego niezgodnego z jego sumieniem do uzasadnienia i odnotowania tego faktu w dokumentacji medycznej:
  - a) jest zgodny z art. 53 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 konstytucji,
  - b) nie jest niezgodny z art. 53 ust. 7 konstytucji.

Czworo sędziów złożyło zdania odrębne do różnych części wyroku. Spór o klauzulę sumienia zapoczątkowała sprawa prof. Bogdana Chazana. Został on odwołany ze stanowiska dyrektora Szpitala św. Rodziny w Warszawie za odmowę aborcji i niewskazanie innego lekarza ani miejsca, w którym zabieg mógłby zostać przeprowadzony. Kobieta musiała donosić ciążę. Dziecko urodziło się w Szpitalu Bielańskim, w którym po kilku dniach zmarło. Portal Termedia.pl zamieszcza komentarz profesora do wyroku Trybunału Konstytucyjnego: „Jest to bardzo dobra decyzja dla lekarzy. Daje im wreszcie możliwość skorzystania z klauzuli sumienia. Wcześniej lekarz, gdy chciał skorzystać z tej klauzuli, musiał znaleźć innego lekarza, co niwelowało tę klauzulę. Teraz nie będzie to miało miejsca” – mówi. Jego zdaniem, teraz administracja służby zdrowia będzie musiała zadbać o to, by znaleźć lekarza, który legalnie wykona np. zabieg aborcji, a nie będzie naruszała klauzuli sumienia lekarza odmawiającego wykonania zabiegu. „Jeśli chodzi o aborcje, jeżeli już mają być w Polsce wykonywane, to dobrym pomysłem byłoby, aby wykonywać je w tych ośrodkach, w których ustalono rozpoznanie nieprawidłowości u dziecka, które mają być powodem aborcji. Wtedy mielibyśmy konkretne dane” – mówi prof. Chazan, cytowany przez Radio Zet. I dodaje, że dzięki temu będzie wiadomo, czy dziecko rzeczywiście chorowało i czy konieczna była aborcja. (AP)